

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

**з теми: ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ
НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Виконала: здобувачка вищої освіти
освітньої програми «Початкова освіта»
спеціальності 013 Початкова освіта
денної форми здобуття вищої освіти
Лаврентюк Тетяна Віталіївна

Керівник: Олинець Т. В.,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії
та методик початкової освіти

Рецензент: Ватаманюк Г. П.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри теорії та
методик дошкільної освіти

Кам'янець-Подільський, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	8
1.1. Сучасний урок літературного читання в початковій школі в умовах інтеграції сучасних освітніх технологій.....	8
1.2. Характеристика сучасних моделей організації уроків літературного читання в початковій школі.....	15
1.3. Особливості впровадження перевернутого навчання в діяльність закладу освіти.....	24
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ	31
2.1. Методика застосування технології перевернутого навчання в початковій школі як прийом формування читацької діяльності здобувачів освіти.....	31
2.2. Перевірка ефективності формування читацької компетентності молодших школярів засобами технології «перевернутий клас».....	37
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасній початковій школі читання посідає чільне місце як засіб розвитку особистості, мислення та мовлення дитини. В умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» зростає потреба у формуванні гнучкої читацької компетентності, що охоплює не лише техніку, а й глибоке розуміння тексту. Традиційні підходи вже не відповідають викликам часу, адже не забезпечують достатнього рівня осмислення та критичного ставлення до прочитаного. Саме тому актуальним є впровадження читацьких стратегій і сучасних педагогічних технологій на уроках читання в початковій школі, що надає змогу створити ефективну, діяльнісно орієнтовану модель уроку, яка відповідає віковим особливостям здобувачів початкової освіти та сучасним освітнім запитам.

Впровадження інновацій та інформаційних технологій у навчання – пріоритетний напрям державної політики в розвитку сучасної освіти. «Перевернутий клас» змінює роль вчителя у навчальному процесі. З головного транслятора знань вчитель перетворюється на помічника – консультанта і координатора. А це, у свою чергу, сприяє тісній співпраці з учнями на уроках. Роль учнів також змінюється. Вони більше вже не спостерігачі. Школярі самі відповідають за отримані знання, спрямовують навчальний процес, шукають практичне застосування отриманій інформації.

Перевернутий клас (англ. flipped classroom) – принцип навчання, за яким основне засвоєння нового матеріалу учнями відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання практичної частини роботи – виконання завдань, вправ, проведення лабораторних і практичних досліджень, індивідуальні консультації вчителя тощо. Принцип був запропонований у 2007 році учням Вудландської школи в штаті Колорадо (США) двома вчителями природничих наук – Джонатаном Бергманом та Аароном Самсом, які довго міркували над тим, як забезпечити своїми лекціями спортсменів, які часто пропускають заняття. З часом ця ідея розвинулася в новий освітній

напрям, але спочатку це були звичайні презентації Power Point, до яких викладачі додавали голосовий супровід та розміщували в мережі Інтернет.

Вважається, що «перевернуте навчання» є різновидом змішаного навчання, при якому учні самостійно вивчають зміст теми уроку вдома, спираючись як на традиційні джерела інформації (підручники, енциклопедії, довідники), так і на сучасні (мережа Інтернет), а потім обговорюють вивчений матеріал в класі з допомогою та при підтримці вчителя-фасилітатора, виконують практичні завдання і аналізують матеріал.

Застосування технології «перевернутий клас» у початковій школі на уроках літературного читання сприяє формуванню стійкого інтересу молодших школярів до художніх творів. Завдяки самостійному ознайомленню з дитячою літературою різних жанрів і тематик учні виявляють більшу активність у власній читацькій діяльності, розвивають уміння самостійно працювати з текстом і поступово формують читацьку компетентність. Такий підхід не лише підвищує мотивацію до читання, а й забезпечує глибше, більш усвідомлене сприйняття літературних творів, що є важливим чинником розвитку особистості молодшого школяра.

Значний внесок у теоретичний та практичний розвиток проблеми впровадження інноваційних методів, зокрема й моделі перевернутого класу, в освітній процес зробили у своїх працях зарубіжні (J. Bergmann, D. Berthiaume, J. L. Bishop, A. Dumont, A. Sams, M. A. Verleger та ін.) та вітчизняні дослідники (А. Захарова, М. Кадемія, Б. Мандель, В. Садкіна, Л. Чоповська, О. Царенко та ін.).

Актуальність питання зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Використання технології перевернутого класу на уроках літературного читання в початковій школі».**

Об'єктом дослідження є процес формування іншомовних читацьких умінь та навичок молодших школярів у курсі літературного читання.

Предметом дослідження є методичне забезпечення формування читацької компетентності учнів 4 класу на уроках літературного читання засобами технології «перевернутий клас».

Мета дослідження полягає у створенні обґрунтованої методики використання технології «перевернутий клас» для формування читацької компетентності учнями 4 класу, та її експериментальній перевірці.

Гіпотеза дослідження: сформованість читацьких умінь та навичок учнів 4 класу на уроках літературного читання покращиться в результаті цілеспрямованої роботи за умов:

- а) педагогічно організованого і відповідно мотивованого засвоєння та розуміння учнями поняття «перевернутий клас»;
- б) цілеспрямованого застосування спеціально розробленої системи роботи з технологією «перевернутий клас» для розвитку читацької компетентності.

Мета й гіпотеза потребували розв'язання таких **завдань дослідження:**

1. з'ясувати ступінь розробки досліджуваної проблеми в науково-методичній та психолого-педагогічній літературі;
2. проаналізувати стан формування читацької компетентності учнів початкової школи в практиці шкільного навчання;
3. дослідити вплив технології перевернутого класу на формування читацької компетентності учнів 4 класу;
4. розробити систему роботи з технологією перевернутого класу для формування та розвитку читацької компетентності учнів 4-го класу.

Організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилося на базі Вербецької гімназії. У ньому брали участь учні 4-А (17 учнів, контрольна група) та 4-Б (16 учнів, експериментальна група) класів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження: теоретичні (аналіз та узагальнення літературних джерел та вивчення спеціальної літератури); емпіричні (спостереження за навчально-виховним процесом, бесіди з учителями й

учнями, анкетування учнів, вивчення результатів рівня сформованості читацької компетентності, педагогічне тестування, педагогічний експеримент); статистичні (метод математичної статистики).

Наукова новизна визначається теоретичною обґрунтованістю, дидактичною доцільністю та експериментальною доведеністю можливості використання технології «перевернутий клас» у формуванні читацької компетентності молодших школярів. Зокрема, виявлено особливості формування читацьких вмінь та навичок на уроках літературного читання із застосуванням технології перевернутого класу; уточнено та конкретизовано умови підвищення ефективності читацьких умінь та навичок за допомогою технології перевернутого класу; визначено особливості роботи з технологією «перевернутий клас» на уроці літературного читання; розроблено методику розвитку читацьких умінь та навичок молодших школярів засобами технології перевернутого класу на уроках літературного читання.

Практичне значення полягає у впровадженні ефективних методів і прийомів із використанням технології «перевернутий клас», що сприяє формуванню читацької компетентності молодших школярів, у розробці конкретних рекомендацій для вчителів початкових класів. Одержані результати можуть бути використані в практиці викладання літературного читання в школі, при створенні нових навчально-методичних комплексів з літературного читання для початкових класів.

Апробація роботи. Основні положення і результати представлено на: II Всеукраїнській науково-практичній конференції (з міжнародною участю) «Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми й інноваційні технології навчання» (12-13 березня 2025 року, Кам'янець-Подільський) із доповіддю «Особливості застосування технології перевернутого навчання як прийом організації самостійної читацької діяльності молодших школярів»; звітній конференції студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (9-10 квітня 2025 року, Кам'янець-Подільський) із доповіддю «Формування

компетентностей учня початкової школи засобами технології «перевернутий клас»» та обговорено на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти (2024-2025 н. р.) Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 позиції). Загальний обсяг роботи – 61 с.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розв'язано проблему формування читацької компетентності молодших школярів засобами технології «перевернутий клас» через обґрунтування педагогічних умов та розробку системи роботи з літературними творами.

Виявлено, що у сучасній початковій школі читання є провідним засобом формування особистості та розвитку мислення. В умовах НУШ зростає потреба у гнучкій читацькій компетентності, однак традиційні методи часто обмежуються формуванням техніки читання без глибокого розуміння тексту. Це зумовлює необхідність оновлення підходів до організації уроків читання шляхом упровадження сучасних читацьких стратегій (передбачення, візуалізація, постановка запитань, узагальнення тощо) та інноваційних педагогічних технологій (технологія розвитку критичного мислення, інтерактивні методи, STEAM-підходи, технологія «перевернутого класу» та ін.).

Вважається, що ключовим завданням сучасної літературної освіти в початковій школі є формування в учнів умінь застосовувати різні читацькі стратегії для глибокої взаємодії з художнім текстом. Ці стратегії можна згрупувати за основними напрямками: особистісно-орієнтоване та розвивальне навчання; компетентісно орієнтоване навчання; проблемне навчання; інтерактивне навчання.

Визначено, що одним із головних завдань другого циклу початкової освіти є підготовка учнів до навчання в основній школі, де важливу роль відіграє самостійна діяльність. Її успішність значною мірою залежить від сформованої навички усвідомленого читання. Тому ключовим елементом освітнього процесу стає розвиток умінь самостійного навчання, зокрема читання, що потребує використання ефективних методів і технологій, серед яких особливої уваги заслуговує технологія «перевернутого навчання».

Подано дефініцію перевернутого навчання («flipped learning») як форми активного навчання, суть якої полягає в засвоєнні нового матеріалу учнями

вдома, тобто ознайомлення з навчальним матеріалом до наступного уроку відбувається самостійно, а час аудиторної роботи використовується на осмислення і застосування знань, умінь і навичок, тобто для практичних завдань. Наголос зміщується з колективного навчального простору до індивідуального. Колективний навчальний простір трансформується у інтерактивне та динамічне освітнє середовище, де вчитель спрямовує учнів до творчої діяльності в процесі навчання.

З'ясовано, що технологія «перевернутого навчання» має низку важливих переваг: вона підвищує інтерес учнів до предмета, сприяє зростанню їхньої пізнавальної активності, розвитку співпраці між учителем і здобувачами освіти, індивідуалізації навчального процесу та активному використанню ІКТ. Учні отримують постійний доступ до навчальних матеріалів, можливість ефективної комунікації з учителем і однокласниками, працюють у команді та розвивають особистісні якості.

Зазначено, що ефективність перевернутого навчання забезпечується низкою умов: учні самостійно опановують новий матеріал удома, а на уроці отримують короткі пояснення та виконують практичні завдання, що дозволяє перевірити знання й сформувати навички. Оцінювання базується на поєднанні теоретичних і практичних результатів, учням дозволяється користуватися навчальними матеріалами, але забороняється списування. Важливу роль відіграє використання електронних посібників і захист індивідуальних проєктів.

Досліджено, що формування читацьких умінь молодших школярів починається у 1 класі й удосконалюється у 2-4 класах, однак об'ємні тексти в старших класах початкової школи ускладнюють повноцінну роботу над змістом. Оптимальним вирішенням є використання технології «перевернутого навчання», що сприяє самостійності учнів і забезпечує ефективне опрацювання текстів.

Впровадження технології «перевернутого навчання» на уроках літературного читання доцільно починати з казок, оскільки цей жанр

найближчий молодшим школярам. Учням можна запропонувати: з'ясувати значення незнайомих слів і прослухати казку «Кирило Кожум'яка»; самостійно прочитати казку «Про сірого ворона та чарівні окуляри», визначивши героїв і елементи фантастики; опрацювати «Легенду про сон-траву», підготувавши переказ і тестові відповіді. Результатом такої роботи стають презентації, інтелект-карти, лепбуки чи відеоблоги.

Експериментальне дослідження проводилося на базі Вербецької гімназії. У ньому брали участь учні 4-А (17 учнів, контрольна група) та 4-Б (16 учнів, експериментальна група) класів.

Вивчено стан проблеми використання технології перевернутого класу у педагогічній теорії і практиці. Визначено суть поняття «перевернутий клас», дидактична цінність, розглянуто етапи і методику роботи із впровадженням технології перевернутого класу; створено систему роботи за технологією «перевернутий клас», яка покликана удосконалити процес формування читацьких вмінь та навичок й мотивувати молодших школярів до читання; апробовано окремі її елементи, внесено корективи.

Здійснено експеримент відповідно до розробленої системи роботи з удосконалення читацької компетентності учнів 4 класу. Передбачено проведення уроків у контрольному класі за традиційною методикою, а в експериментальному – за експериментальною, зрізових робіт в обох класах. Оцінюючи результати експериментального дослідження, з'ясовано, які зміни відбувалися в читацьких вміннях та навичках учнів 4-го класу у процесі організації систематичного застосування технології «перевернутий клас» на уроках літературного читання. Наприкінці дослідження учням обох класів запропоновано завдання для опитування, побудовані за вимогами навчальної програми до читацьких умінь і навичок четвертокласників.

Порівнюючи результати даних з вихідним рівнем сформованості читацької компетентності учнів 4-х класів, можна сказати, що в експериментальному 4-Б класі цей показник підвищився після застосування технології перевернутого класу на уроках літературного читання. Отже,

результати аналізу отриманих у ході дослідження даних підтверджують ефективність застосованої технології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісімова Г. О., Нікулочкіна О. В. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник). Тернопіль: Мандрівець, 2012. 104 с.
2. Антонюк Н. А. Уроки літературного читання: методичні рекомендації. Київ: ТОВ ВПЦ Літопис – ХХ, 2015. 96 с.
3. Білоусова Н., Гордієнко Т. Застосування технології перевернутого навчання в роботі загальноосвітнього навчального закладу. *Молодий вчений*, 2019. № 5.2 (69.2). С. 102–105.
4. Блідар І. М. Перевернуте навчання : Посібник для формування нових навичок щодо використання сучасних ІТ-технологій. Кіровоград: Видавництво, 2017. 68 с.
5. Вашуленко О. В. Варіативність уроків літературного читання. *Учитель початкової школи*. 2015. № 4. С. 27–31.
6. Вашуленко О. Емоційно-ціннісна складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра. *Початкова школа*. 2013. № 1. С. 13–18.
7. Вашуленко О. Читацька компетентність молодшого школяра : теоретичний аспект. *Початкова школа*. 2011. №1. С. 48–51.
8. Виговська С. В. Теоретико-методологічні підходи у трактуванні поняття «активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів»: історично-педагогічний аспект. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. Тернопіль: ТНПУ, 2014. № 3. С. 152–157.
9. Використання інтерактивних методів навчання на уроках літературного читання в початковій школі. *Humanitarium*. 2018. Т. 40, Вип. 2. С. 38–46.
10. Гейко І. Використання інтерактивних форм і методів навчання. *Тема*. 2014. №3. С. 340–345.

11. Гиренко Т. Активізація мислення учнів початкових класів через застосування інноваційних освітніх технологій : з досвіду роботи вчителя. *Початкова школа*. 2014. № 5. С. 11–14.
12. Гончарук О. М., Шуст Л. М., Дацюк В. В. Особливості застосування технології «перевернутого навчання» в початковій школі як прийом формування самостійної читацької діяльності здобувачів освіти. URL: <http://academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/4>
13. Гузь І. В. Використання технології перевернутого навчання на уроках зарубіжної літератури. URL: <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-vikoristannya-tehnologi-perevernutogonavchannya-na-urokah-zarubizhno-literaturi-79758.html>
14. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
15. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології на уроках літературного читання : підручник. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.
16. Добровольська Н. Технологія перевернутого навчання у вищій школі в умовах карантину. *Humanities science current issues*, 2020. Вип. 1. С. 198–202.
17. Євсюкова Л. С. Інноваційні технології навчання: словник-глосарій: [навчальний посібник для студентів, викладачів]. Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2011. 196 с.
18. Змішане навчання. Технологія «Перевернутий клас». URL: <https://vseosvita.ua/library/zmishane-navchannia-tekhnohiiia-perevernutyi-klas-696722.html>
19. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник. Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. С. 26.
20. Кисла О. Ф., Кулажко М. А. Особливості адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов освітньо-виховного простору. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип.15. Т.1. С. 101–104.

21. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
22. Корват С. А. Інноваційні технології навчання у процесі розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tvo/2011_2/006.pdf
23. Костюк Т. В. Інтерактивні форми і методи перевірки домашнього завдання на уроках читання в початкових класах при дистанційному навчанні. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-interaktivni-formi-i-metodi-perevirki-domashnogo-zavdannya-na-urokah-chitannya-v-pochatkovih-klasah-pri-distanciynomu-navchanni-326308.html>
24. Котик Т. М. Методика літературної освіти молодших школярів : Опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / Тетяна Миколаївна Котик. Івано-Франківськ, 2014. 73 с.
25. Кузьмінська О. Г. Перевернуте навчання: практичний аспект. *Інформаційні технології в освіті*. №1 (26), 2016. С. 87–98.
26. Курбатов С. В. Освітні інновації : контури майбутнього. Феномен інновацій : освіта, суспільство, культура ; за ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка. 2008. 472 с.
27. Літературне читання. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2-4 класи. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. С. 71–97.
28. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2014. 632 с.
29. Маркотенко Т. С., Мельник Л. В. Теорія і методика викладання педагогіки початкової школи: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю АЗ «Початкова освіта». Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Лубни, 2025. 57 с.
30. Мартиненко В. О. Оновлення змісту літературного читання у контексті компетентнісного підходу. *Початкова школа*. 2012. № 10. С. 20–25.

31. Мелькунова О. Розвиток пізнавальної активності дитини шляхом впровадження інноваційних технологій. *Початкова школа*. 2012. № 1. С. 12–15.
32. Методика навчання літературного читання : Навчально-методичний посібник / Т. М. Білявська. Миколаїв: СПД Румянцева, 2017. 109 с.
33. Модель навчання «Перевернутий _мета»: змінюємо освітній _метанн. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/post/model-navchannyperevernutiy-klaszminyuemo-osvitniy-proces>
34. Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник матеріалів І Всеукраїнської науковопрактичної конференції (м. Одеса, Україна, 26-27 лютого 2024 року). Редколегія: І. А. Княжева, Т. І. Койчева, Т. Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва, І. С. Артемьєва, О. П. Ноздрова, П. П. Кинєва. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 204 с.
35. Мухіна Т. Є., Беженар Л. С. Використання моделі змішаного навчання «перевернутий клас» на уроках інформатики в початковій школі. In the 9 th International scientific and practical conference «Modern research in world science» (November 28-30, 2022) SPC «Sci-conf. com.ua», Львів. 2022. С. 871.
36. Наumenко В. О. Урок читання в початкових класах. *Початкова освіта*. 2009. № 43. С. 3–5.
37. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
38. Організаційні форми навчання у початковій школі: посібник / О. Я. Савченко, Н. М. Бібік, В. О. Мартиненко та ін.; за наук. ред. Бібік Н. М. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. 304 с.
39. Перевернутий клас – як шлях інтенсифікації навчання. URL: <https://shewhenko.jimdofree.com>
40. «Перевернене» навчання – ключова тенденція освітніх технологій сучасності. URL:<http://oin.in.ua/perevernene-navchannya-klyuchovatendentsiya-osvitnih-tehnolohijsuchasnosti/>.

41. Перевернуте навчання як одна з ключових тенденцій освітніх технологій сучасності. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/001kug-5148.docx.html>
42. Подановська Г. В. Урок читання як основна форма літературного розвитку молодших школярів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (34), Issue: 69, 2015. С. 53–56.
43. Попович Н.Ф. Роль інтерактивних методів навчання у розвитку вмінь та навичок усної мовленнєвої діяльності молодших школярів. *Rozwoj i praktyka. Pedagogika: monografia pokonferencyjna*. Zakopane: Diamond trading tour, 2017. С. 35–38.
44. Практичні поради щодо організації навчання за моделлю «Перевернутий_мета» URL: <https://naurok.com.ua/post/model-navchannya-perevernutyi-klas-zminyemoosvitniy-proces>
45. Приходькіна Н. Використання технології «переверненого навчання» у професійній діяльності викладачів вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Педагогіка, соціальна робота», 2014. Вип. 30. С. 141–144.
46. П'ять причин, чому модель flipped classroom для дітей краща за звичайні заняття. URL: <https://greencountry.com.ua/journal/read/perevernutyj-urok-csho-ce-za-model-navchannya-ta-yaki-perevagi-vona-ma>
47. Рашевська Н. В. Змішане навчання як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Черкаського університету*. 2010. №191. С. 89–96.
48. Рашевська Н. В. Програмні засоби мобільного навчання. URL: *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. № 1 (21). С. 17.
49. Родюк Н. Ю., Голюк О. Я. Особливості методичних аспектів у формуванні читацької культури учнів початкової школи за допомогою інноваційних технологій. *Інноваційна педагогіка*. Теорія та методика навчання (з галузей знань). Випуск 25. Т.1. 2020. С.100–103.

50. Роєнко Л. М. Методика навчання української мови і літературного читання: практикум : навч. посіб.; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. 121 с.

51. Романич Н. В. «Перевернене навчання – ключова тенденція освітніх технологій сучасності», Освітній Інтернет-навігатор, № 2, 2015. С. 24–27.

52. Рябуха Т. В., Гостіщева Н. О., Куликова Л. А., Харченко Т. І. «Перевернуте навчання» як інноваційна технологія викладання іноземних мов у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 72. Т. 2, 2020. С. 100–106.

53. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах. Київ: Освіта, 2007. 334 с.

54. Савченко О. Я., Красуцька І. В. Українська мова та читання : Підручник для 4 класу ЗЗСО (у 2-х частинах). Київ: УОВЦ «Оріон», 2021. 160 с.

55. Слушний О. М. Технологія «перевернутого» навчання як інноваційний засіб підвищення якості освіти. *Педагогіка і психологія*. 2016. Вип. 48. С. 19–23.

56. Стадник О. О. Засоби навчання як один з компонентів педагогічної системи. *Новий колегіум*. 2013. С. 54–57.

57. Структура уроку літературного читання. URL: <https://vseosvita.ua/library/struktura-uroku-literaturnogo-citanna-206768.html>

58. Сучасна початкова освіта: погляди молодих дослідників: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. м. Ніжин, 30 травня 2024 року / за заг. ред. Білоусова Н. В., Філоненко О. С. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 238 с.

59. Теорія і методика викладання педагогіки початкової школи: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю АЗ «Початкова освіта» / Маркотенко Т. С., Мельник

Л. В.; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Лубни, 2025. 57 с.

60. Типові освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/tipovi-osvitni-programi-2>

61. Хижняк І., Лобачова І., Хващевська О. Сучасний урок літературного читання в початковій школі: інтеграція читацьких стратегій і педагогічних технологій. URL: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/334024/322927>

62. Чалюк О. О. Розвиток читацької компетентності учнів на уроках літературного читання в початковій школі. Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти: збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 26-27 лютого 2024 року). Редколегія: І. А. Княжева, Т. І. Койчева, Т. Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва, І. С. Артемьєва, О. П. Ноздрова: Університет Ушинського, 2024. С. 81–88.